

Cécile Bibiane Ndjebet, čuvarica šuma i ženskih prava,

afričkim ženama:

Brinite o okolišu kao što brinete o svojoj djeci

Cécile Bibiane Ndjebet

Goran Šimac • 21/10/2023 u 11:29 •

Čudesno je što samo jedan dobar čovjek može učiniti za tisuće i milijune... prvo za svoje bližnje, za svoj zavičaj, državu, kontinent, pa na kraju i za čitav svijet. Usmjereni dobroti stvaraju čuda. Još je neobičnije kada se takvo što dogodi u tzv. slabije razvijenim demokracijama i siromašnijim državama, npr. u Africi, i kad je tome junak odnosno JUNAKINJA priče – žena. Izvanredan primjer je Cécile Bibiane Ndjebet, kamerunska aktivistica, šumarka, borkinja za ženska prava, zaštitnica ugroženih afričkih šuma, suosnivačica nevladine organizacije Kamerun Ekologija, predsjednica Afričke ženske

mreže za upravljanje šumama u zajednici, kao i nositeljica titule Šampionka Zemlje koju joj je dodijelio UN u 2022. godini.

Milijuni stabala posađeni su otkad se **Cécile Bibiane Ndjebet** primila zadatka da pošumi ogoljele dijelove Afrike i pritom osnaži ulogu žena u afričkim državama, a u kojima u pravilu žene imaju vrlo mala prava.

-Mama mi je bila farmer, tata je bio farmer. Sav naš život se odvijao u šumi. Sakupljanje šumskih plodova je bio naš izvor zarade i života. Šuma je bila naš dom. Dakle, jedino što možeš je – voljeti šumu. Agronomist sam po zanimanju. Specijalizirala sam društveno šumarstvo. Počela am raditi u Ministarstvu šumarstva i s tog mjesta dam nastojala angažirati žene za proces obnove šuma.- kratko je pojasnila **Cécile Bibiane Ndjebet** zbog čega joj je misija postala briga o afričkim šumama.

Onda je ukazala na jedan od najvećih problema žena u Africi...

Žene bez zemlje

-U Africi uglavnom žene ne posjeduju zemlju, nekretnine. Nemaju vlasništvo nad ičim. Ne nasljeđuju zemlju od roditelja. Zato jer su – žene. Možete li zamisliti da žene koji proizvedu više od 70 posto hrane ne mogu imati u vlasništvu zemlju koju obrađuju? Kad nešto posjeduješ, imaš mogućnosti odlučiti što ćeš činiti s time što posjeduješ. – kazala je.

Cécile Bibiane Ndjebet i suradnici

Tako se više od trideset godina **Cécile Bibiane Ndjebet** bori kako bi osigurala da žene u Africi mogu posjedovati zemlju. Kao kći farmera, odrasla je u poljoprivrednom okruženju zabačenom dijelu Kameruna gdje je s vremenom otkrila kako su ženepoljodjelci bile diskriminirane. Iako su one te koje sade i obrađuju, one su, nažalost, lišene prava posjedovanja zemlje, kojom u biti upravljaju muškarci.

– To sam počela doživljavati s majkom, starijom sestrom i drugim ženama u selu. Vidjela sam njihovu patnju i rekla sam ne, možda bismo trebali učiniti nešto za te žene... Shvatila sam da se žene jako bore. Htjela sam zaštititi svoju majku i zalagati se za te seoske žene, da im poboljšam život. Previše su patili... Kad nemaš pravo kontrole, ranjiv si. Vlasnik u svakom trenutku može dobiti svoju zemlju natrag... – kaže.

Odrastajući u siromaštvu i oskudnom poljodjelstvu **Cécile Bibiane Ndjebet** bila je itekako svjesna teškoća koje prolaze seoske žene. Vidjela je svoju majku i druge kako rade od jutra do mraka, uzgajaju usjeve, brinu se za životinje i odgajaju djecu. Mnogi su radili mukotrpan posao na zemlji koju, zbog tradicionalnih sociokulturnih običaja, nikada nisu mogli posjedovati.

Ta rana iskustva oblikovala su Ndjebetin život. Kasnije će postati vodeći glas za ženska prava na zemlju u Africi, provodeći tri desetljeća zagovarajući ravnopravnost spolova dok je također obnavljala stotine hektara prirode narušene razvojem: to uključuje više od 600 hektara uništenog zemljišta i šuma mangrova koje su obnovljene pod njezinim vodstvom Cameroon Ecology, organizacije koju je suosnivala 2001.

Šampionka Zemlje

Za taj rad, Program **Ujedinjenih naroda za okoliš (UNEP)** proglasio je Ndjebet **Šampionom Zemlje za nadahnuće i djelovanje**, što je jedno od najviših ekoloških priznanja Ujedinjenih naroda.

–Prvo sam bila iznenađena. Ali također sam bila vrlo ohrabrena. Ova mi je razlika donijela puno radosti, puno hrabrosti da nastavim borbu i puno motivacije – kazala je tada. Mislím da će moj rad od sada pa do trenutka kada nestanem s ove zemlje je natjerati žene i muškarce da shvate da, ako ne budemo zajedno, nećemo postići održivi razvoj kojemu težimo. A da bismo to učinili, potrebno nam je da prepoznamo ključnu ulogu koju igraju žene. I ako nemamo žene na brodu sa sigurnim pravima, s izravnim pristupom donošenju odluka i strukturi, bit ćemo jako daleko od održivog razvoja našem kontinentu. Bit ćemo jako daleko od obnove degradirane zemlje Afrike. Ali da bismo to učinili, trebamo žene, a da bismo imali žene, potrebna nam je ta sigurnost, potreban nam je pristup financiranju, potreban nam je pristup odlučivanju. I to je borba koju ću nastaviti. -ustvrdila je nakon što je dobila nagradu nagrađena Cecile.

Cécile Bibiane Ndjebet

Čovječanstvo je značajno promijenilo tri četvrtine kopnenog kopna Zemlje, sječući šume, isušujući močvare i zagađujući rijeke stopama za koje stručnjaci upozoravaju da su neodržive.

Srceparajuće slike kao što su dezertifikacija, sve manje zalihe vode, suša i neuhranjena djeca redovito se koriste za opisivanje Afrike. Tavke slike su realnost ako se nastavi uništavanje ekosustava, a koji su od vitalnog značaja za opstanak čovječanstva jer osiguravaju hranu i svježu vodu, štite nas od katastrofa i bolesti, podupiru globalno gospodarstvo i igraju ključnu ulogu u rješavanju klimatske krize. A kontinent je bogat tropskim šumama, močvarama, mangrovama, travnjacima, tresetnim močvarama, oceanima, rijekama, savanama i planinama koje služe kao tampon protiv klimatske krize.

Međutim, gubitak bioraznolikosti globalni je izazov i kontinent doživljava dramatičan gubitak zbog rasta stanovništva, ekstenzivne poljoprivredne prakse, brze urbanizacije, razvoja infrastrukture i nezakonite trgovine, među ostalim. Prema **UN-u**, dezertifikacija, degradacija zemljišta i suša pogađaju podsaharsku Afriku više nego bilo koju pojedinačnu regiju na svijetu.

Žene održavaju šumu živom

Afrička prašuma je druga po veličini na svijetu, nakon Amazonije. Tresetišta **u bazenu Konga**, na primjer, skladište gotovo 30% svjetskog ugljika u tropskim tresetima – to je oko 20 godina vrijedno emisije fosilnih goriva Sjedinjenih Američkih Država. No gotovo 3 milijuna hektara kišnih šuma u Africi nestane svake godine, što rezultira degradacijom tla i nestabilnim vremenskim uvjetima koji smanjuju bruto domaći proizvod regije za 3% godišnje, izvještava **UNEP**.

Ndjebet je među vođama pokreta za sanaciju te štete, iako mnogi na svijetu nikad nisu čuli niti za nju niti za ono što je postigla, a među njih se uključuje i autor ovog članka, koji je za nju doznao tek sinoć.

Njezina je vizija rezultirala projektom **Cameroon Ecology** za osposobljavanje žena za oživljavanje **više od 1000 hektara šuma do 2030. godine**.

Od 2009. Ndjebet je također predvodila napore za promicanje rodne ravnopravnosti u gospodarenju šumama u 20 afričkih zemalja kao predsjednica Mreže afričkih žena za upravljanje šumama u zajednici (REFACOF), organizacije koju je suosnivala. Ndjebetovo zagovaranje u zemlji i inozemstvu usredotočilo se na poticanje interesa žena da budu zastupljeniji u politici zaštite okoliša.

Godine 2012. dobila je priznanje za angažman oko klimatskih promjena od **Srednjoafričke komisije za šume** zbog svoje vodeće uloge u mobiliziranju organizacija civilnog društva za održivo upravljanje šumama. Ndjebet je također članica savjetodavnog odbora Desetljeća obnove ekosustava UN-a, globalnog pokreta za oživljavanje degradiranih krajolika.

Cécile Bibiane Ndjebet

Žene čine gotovo polovicu poljoprivredne radne snage u podsaharskoj Africi i mogu igrati ključnu ulogu u borbi protiv gladi i siromaštva. Ipak, žene, posebno u ruralnim područjima, često se susreću s problemima posjedovanja zemlje ili njezinog nasljeđivanja nakon što im muž umre.

Unatoč ovoj pristranosti, žene nastavljaju štiti šumske ekosustave u zemljama poput Kameruna, gdje otprilike 70 posto žena živi u ruralnim područjima i ovisi o skupljanju voća, orašastih plodova i ljekovitog bilja iz šuma kako bi zaradile prihod za obitelj.

-Žene stvarno pokreću obnovu. Pošumljavaju degradirana područja, sade drveće, razvijaju rasadnike. Bave se agrošumarstvom. Stabla imaju i oni koji se bave stočarstvom. One održavaju šumu u životu – upozorava **Ndjebet**.

‘Recite im da posade voćke’

Inače, organizacija REFACOF je podržala ženske grupe za pošumljavanje degradiranog zemljišta i šuma mangrova, osnivanje rasadnika i sadnju voćnjaka diljem Kameruna i drugih zemalja članica. Također se uspjelo uvjeriti seoske poglavare da dopuste ženama da sade drveće na obalnom zemljištu kao dio zaštite od porasta razine mora uzrokovanog klimatskim promjenama.

Kroz svoj širi zagovarački rad na cijelom kontinentu, REFACOF je predložio politike vladama u 20 država kako bi se osigurala prava žena u šumarstvu i upravljanju prirodnim resursima.

Studije su otkrile da bi se poljoprivredna proizvodnja na njihovim farmama mogla povećati za 20 do 30 posto, kada bi žene u ruralnim područjima imale isti pristup zemlji, tehnologiji, financijskim uslugama, obrazovanju i tržištima kao muškarci. Samo to bi proizvelo velike promjene u društvu. Na bolje dakako.

Ndjebet je pojasnila kako ju je kroz život vodio i inspirirao niz žena, uključujući njezinu baku, majku i sestre. Susret s **Wangari Maathai**, kenijskom ekološkom aktivisticom i prvom Afrikankom koja je osvojila Nobelovu nagradu za mir, također je ostavio trajan dojam, koji je od tada oblikovao njezin rad.

-Recite afričkim ženama da brinu o svom okolišu kao što brinu o svojim bebama. Recite im da posade voćke. Dat će im hranu, novac i drveće će ostati tamo za okoliš i za čovječanstvo. Žene stvarno pokreću obnovu. Ne možemo uspjeti ako radimo izolirano. Naš je posao uključiti sve – kazala je **Ndjebet**.

Cécile Bibiane Ndjebet

**Tekst je realiziran uz pomoć sredstava iz Projekta poticanja novinarske izvrsnosti 2023. – Agencije za elektroničke medije.*